

Dálle á Lingua

PUBLICACIÓN MENSUAL (OU CASE) DO EQUIPO DE NORMALIZACIÓN LINGÜÍSTICA DO IES DE MELIDE

- ¿Por qué no habla castellano, señor Pedro?
- Ay, neniña, en galego nunca s'escrebiron os recibos das contribucións.

O galego vive no comezo do século XXI instalado no grandísimo paradoxo de ter acadado prestixio social como lingua e, porén, perder falantes. O **paradoxo do galego** é o dun idioma que conseguiu fortalecerse como sistema lingüístico, que foi recuperando espazos de uso en sectores concretos e mesmo científicos, pero que vai perdendo falantes en sectores amplos da sociedade. O paradoxo da lingua está tamén nas estatísticas que sinalan que **é o idioma vernáculo entendido por un maior número de persoas**, ata o punto de que case o 100% da poboación censada en Galicia asegura entender o galego. O 91% desta mesma poboación declara saber falalo, o que supón para o galego ter a mellor posición dos idiomas cooficiais.

A outra das grandes contradicións do galego que sinalan os que saben é que xusto coas primeiras xeracións de escolares alfabetizados na lingua vernácula é cando **o idioma perde falantes entre os novos**. Outras situacións que indican esa desprotección do galego son o **incumprimento do uso do galego no ensino**.

O primeiro aspecto no que incide cando se fala de fracaso no ensino é o do incumprimento da normativa de uso do galego nas aulas; hai moito desequilibrio entre uns centros e outros porque verdadeiramente son os profesores os que toman a decisión sobre en que idioma dar as clases.

Tanto no ensino medio como no universitario **a maior parte dos profesores son remisos a impartir as clases en galego**, mesmo naqueles casos nos que o profesor ou profesora fala con seus compañeiros en galego. Segundo a normativa de Educación a porcentaxe de clases a impartir en galego debería situarse no 60% do total de horas lectivas. Pero a realidade, segundo os profesores, está bastante lonxe de acadar esa cifra.

Na universidade a situación non é diferente. Mesmo no caso da Universidade de Santiago, que é a más galeguizada das tres galegas, o uso do galego nas aulas é relativo. É de vital importancia para un proceso normalizador que os profesores impartan as clases en galego, a experiencia advirte que hai unha gran converxencia entre o profesor e os seus alumnos: se o profesor usa o galego, os alumnos acabarán por expresarse en galego, especialmente cando proceden dun ensino medio no que xa foron alfabetizados en galego.

Pero hai atrancos, pode pasar que calquera alumno recién chegado á universidade teña unha competencia lingüística en galego superior á do profesor que non estudou en galego e esta circunstancia, que pode parecer nimia, é un risco que os profesores non queren asumir, verse corrixidos por un alumno na clase.

O que fan é dar puntos por cursiños de galego, pero para ser prácticos tería que dalos polo uso!!!

Editorial:

Desta vez voume dirixir a vós non coas miñas palabras senón coas verbas de Celso Emilio Ferreiro, que deixa tan claro neste poema o sentimento que nos nutre e nos leva a falar e defender a nosa prezada lingua, por riba de moitas faladoras... O sentimento é o que nos guía, o que nos move... emocionádevos e meditade...!! diríxome a vós deste xeito polos moitos que berraron "a poesía é un arma; **DISPAREMOS!!!**"

Lingoa proletaria do meu pobo
 Eu fáloa porque si, porque me gusta,
 Porque me peta e quero e dame a gana
 Porque me sai de dentro, alá do fondo
 Dunha tristura aceda que me abrangue
 Ao ver tantos patufos desleigados,
 pequenos mequetrefes sin raíces
 que ao pór a garabata xa non saben
 afirmarse no amor dos devanceiros,
 falar a fala nai,
 a fala dos avós que temos mortos,
 e ser, co rostro erguido,
 mariñeiros, labregos do lingoaxe,
 remo i arado, proa e rella sempre.
 Eu fáloa, porque si, porque me gusta
 E quero estar cos meus, coa xente miña
 Perto dos homes bos que sufren longo
 Unha historia contada noutra lingoa.

Non falo pra os soberbios,
 Non falo pra os ruis e poderosos,
 Non falo pra os finchados,
 Non falo pra os estúpidos
 Non falo pra os valeiros,
 Que falo pra os que agoantan rexamente
 Mentiras e inxustizas de cotío;
 Pra os que súan e choran
 Mentiras e inxustizas de cotío;
 Pra os que súan e choran
 Un pranto cotidián de volvoretas,
 De lume e vento sobre os ollos núos.
 Eu non podo arredar as miñas verbas
 De tó dolos que sufren neste mundo.
 E ti vives no mundo, terra miña,
 Berce da miña estirpe,
 Galicia, doce mágoa das Españas,
 Deitada rente ao mar, ise camiño...

A lingua é semellante a un ser vivo cada alomíña que lle deades, cada detalle que teñades con ela vaina facer sentirse útil, e ben, e vai desbordar espírito loitador á hora de seguir o seu camiño.

Toltín

MERCADIÑO DE COMERCIO XUSTO

Dende primeiros deste mes de nadal, ata o día 22, no que ipor fini comezaremos a gozar das tan desexadas vacacións, podemos pasar darnos unha volta polo Mercadiño de Comercio Xusto que temos montado no Instituto. Por se aínda non o sabes, está xusto entre a cafetería e a conserxería e alí podes mercar, ou simplemente curiosear, os más variados produtos, dende café de Chiapas, té do Nepal, bolsos da India ou chocolate do Perú (lambes os dedos con el, por certo). Xa vai polo segundo ano que montamos este mercadiño, e está sendo realmente un éxito ata o punto de que xa tivemos que repoñer mercadoría. Todo o que se vende foi cedido por unha ONG chamada Solidaridade Internacional, que ten tendas deste tipo en Coruña e Ourense e coa que o Instituto xa contou noutras ocasións para realizar outro tipo de actividades. Se queres unha explicación sinxela e simple do que é o comercio xusto, bastaría con contar que do que se trata neste tipo de comercialización é de que os produtores das materias primas más básicas, como poden ser o cacaco, o café ou o sucre, cobren un salario digno polo seu traballo e non sexan sobreexplotados polas grandes multinacionais. Ten en conta tamén que, ique coincidencial!, os países produtores desas materias primas, coas que se enriquecen as grandes multinacionais, son países do chamado terceiro mundo, América Latina, Asia e África e os seus traballadores traballan nunhas condicións non precisamente respectuosas cos dereitos laborais. En definitiva, do que se trata é de denunciar que as regras do comercio internacional somenten á miseria a milleiros de persoas.

Todo iso pódelo ver tamén na exposición que temos estes días nos corredores do instituto, no que hai lemas tan suixerentes como "consume hasta morir" e que poñen de manifesto o estúpidos que nos podemos volver ante un carriño da compra. Por suposto paga a pena pararse uns minutos para ver todos os carteis e as súas mensaxes, non teñen desperdicio.

Marga Quintela

ESPAZO SEN FUME

Pois efectivamente, o noso centro xa leva sendo, desde que comezou o presente curso, un espazo sen fume. Adiantándose á lei que entrará en vigor co 2006, no noso instituto xa non se fuma dentro do edificio, aínda que se fai fóra del e dentro do recinto. Esperemos que sexamos capaces tamén de evitar fumar dentro do recinto e deamos unha lección de saúde, que falta nos fai a todos/as.

O MAGOSTO

O día 4 de novembro celebrouse no IES de Melide o magosto organizado pola Asociación de Alumnado. Este ano houbo un ambiente agradable, xa que tiñamos todo tipo de música: folclórica, pop-rock,... Para comer tivemos unha gran cantidade de produtos, entre os que non faltaron o chocolate, as filloas, as galletas e, como non podía ser doutra forma, as castañas.

O magosto foi todo un éxito, esperamos que para os próximos anos sexa áinda mellor.

Carme Monterroso, Uxía Fuciños, Sandra Rodríguez S4A

LUGRÍS FREIRE

A este ilustre personaxe que lle dá nome ao equipo de traballo que fai este boletín de lingua víselle adicar o día das Letras Galegas 2006. Como saben os que coñecen os apelidos típicos de Melide, aquí na vila hai certos Lugrís. Xa miraremos de investigar se existe algunha relación co homenaxeado.

O seu nome é Manuel. Naceu en Sada (A Coruña) o 12 de febreiro de 1863 e morreu en Santiago en febreiro de 1940. Cando tiña 20 anos emigrou a Cuba e residiu na Habana ata 1896. Colaborou en certos periódicos da illa e fundou "A Gaita Galega", o primeiro periódico de América redactado integralmente en galego. Lugrís Freire manifestouse como poeta lírico, autor dramático e contista. Algunhas das súas obras son: Soidade (1884) en verso e prosa, Eu son galego, Versos de loita(1919), As Mariñas de Sada(1928)...

Uxía Fuciños

RTVE SEGUE A DISCRIMINAR O GALEGO

A pesares de ser unha promesa, parece que non se recuperará Radio 4 como emisora de RNE en galego por unha decisión política do Goberno central e da dirección estatal de RTVE. A razón dada foi que suporía un investimento inasumíbel para RTVE, pero non é un motivo a aceptar xa que, pola contra, o ente non ve problema, por exemplo, en gastar seis millóns de euros no programa de Pepe Navarro. Pedro Piqueras (director Xeral de RNE), argumentou que era difícil a recuperación de Radio 4 en Galiza porque en Cataluña esta emisora contaba cunha escasa audiencia. É rechamante ese argumento posto que, en Galiza, Radio 4 gozou dunha aceptación social importante e, porén, fechárona en 1992 alegando tamén razóns económicas que curiosamente non se aplicaron a Cataluña. Esperemos que se poida poñer remedio a esta situación.

E xa de paso, aproveitamos para denunciar que na Volvo Ocean Race, o anuncio de Movistar anunciaba a saída desde "San Genjo". ¡Parece mentira que isto siga pasando!

No I.E.S. de Melide seguimos a traballar para conseguir Astérix en galego!

Como sabedes, o pasado 14 de outubro publicouse en 27 estados e en 25 linguas o novo álbum das aventuras de Astérix e Obélix. Salvat-Bruño, que posúe os dereitos da obra no estado español, decidiu editala en castelán e catalán, pero non en galego. Ademais, o propio día do lanzamento da obra, decatáronse de que na portada da edición catalá había varios errores. Por ese motivo decidiron retirar os 50.000 exemplares das librarias, comprometéndose a reeditalos nun prazo dunha semana. En cambio, non fixeron ningún movemento que demostre que teñen pensado publicar esta obra en galego, a pesar das reclamacións que recibiron. Desde o noso centro seguimos a loitar para conseguir a traducción ao galego. Esperemos que consigamos algo.

SEGUE A POLÉMICA DO "L"

O Concello da Coruña ordenou recentemente dous novos pagamentos a un bufete madrileño, por recurso de apelación e contencioso-administrativo contra a última (e enésima) sentenza desfavorábel ao alcalde en relación coas súas pretensións de mudar o nome da cidade. Nesa decisión xudicial, suspendeuse a fraudulenta moción municipal aprobada en novembro de 2004 cos únicos votos favorábeis do PSOE. Con este pagamentos, o Concello coruñés superou xa os 300.000 euros en gastos de preitos por este tema; diñeiro público utilizado para ir contra a lexislación vixente e contra a lingua galega. Nós preguntámonos, ¿non haberá outras cousas más importantes nas que gastar os cartos? De todas maneiras temos certa esperanza de que gañe a sensatez e a convivencia, despois das últimas declaracions do Presidente da Xunta, Emilio P. Touriño, en defensa da legalidade topónímica da Coruña.

TOXOS

Nesta publicación os toxos van adicados a editorial Salvat-Bruño, por desprestixiar e ignorar o idioma galego, pois non quixeron incluír na nova edición de cómics *Astérix e Obélix* a nosa fala! sen embargo, si optaron por realizar miles de exemplares en catalán... e nós? cal é o problema? que o galego xa non lles resulta rendíbel para o seu negocio? ...uns toxos moi grandes e merecidos para eles!

Están tollos estes de Salvat-Bruño... mira que non querer que falemos galego...!

FLORES

Pola contra, as flores van adicadas a toda esa xente que asinou e fixo todo o posíbel para que o galego estivese presente nesta nova edición de cómics! que amosou o seu rexeitamento cara esta actitude desgaleguizadora e de abandono.

E tamén nos pareceu oportuno entregarllas as últimas flores á Asociación de Empresarios Terra de Melide (ASETEM), pola publicación do seu xornal mensual, en galego! poucos xornais galegos se atreven! Noraboa a todos!

Lorena

DÁLLE Á LINGUA, ano XII, núm. 20, decembro, 2005. DÁLLE Á LINGUA é responsabilidade do Colectivo "Lugrís Freire", grupo de traballo do Equipo de Normalización Lingüística do IES Melide.

Consello de Redacción:

Zeltia Laya	Lorena Sánchez
Carme Monterroso	
Uxía Fuciños	Esmeralda Seijas
Sandra Rodríguez	Laura Vázquez
Mariana Rodríguez-Navas	
Ana Sánchez Pérez	Ariana Trastoy
Paco Veiga	Marga Quintela
Maquetación: Susana Rial	

Se queres colaborar, podes. Non poñas esa cara de caralavada e prepara de contado a túa colaboración para o próximo número.

PASSATEMPOS

SOPA DE LETRAS

Busca oito xogos populares: Pita cega, Corda, Canicas, Birlos, Peón, Chapas, Pilla, Aro

A	J	F	K	O	D	R	O	D	E
R	T	W	R	O	D	A	S	U	P
O	P	C	H	A	P	A	S	R	E
S	I	A	G	E	C	A	T	I	P
O	L	N	A	R	U	Y	K	P	S
L	L	I	L	N	N	C	A	I	D
R	A	C	Z	B	V	O	G	T	R
I	N	A	C	O	F	R	E	Y	U
B	A	S	P	X	G	D	Ñ	P	I
P	I	T	A	C	O	A	H	E	O

CRUCIGRAMA

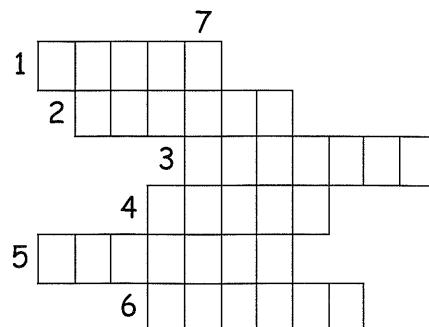
1. A gran, gran vagar.
2. Os froitos e os, os primeiros son os mellores.
3. De auga, pouquiña.
4. Quen aos seus se parece, merece.
5. Quen comeu as, que coma tamén as duras.
6. Quen rouba a un ladrón, cen anos de
7. Da caída, todos fan leña.

ADIVIÑAS

1. Chámanme rei e non teño reino,
Chámanme rubio e non teño pelo.

2. Sempre quedas,
sempre quedas,
durmindo de día
e de noite espertas.

Esmeralda Seijas
Mariana Rodríguez-Navas
Ana Sánchez Pérez
Ariana Trastoy
Laura Vázquez Casal
S3D